

Студент повинен переростати свого викладача, а викладач – пишатися ним. І ми, педагоги, дійсно пишаємося нашими студентами, зернятками їхньої творчості, їхніх досягнень. Серед наших студентів є переможці олімпіад, учасники і переможці міжнародних, обласних і місцевих конкурсів.

Попереду нові справи, нові звершення, нові досягнення. І ми впевнені, що наші вихованці розвивають свої здібності, вчать жити в єдиному колективі, поважають старших та цінують своїх друзів.

Ми всі хочемо вірити в успіх нашої справи і всім серцем бажаємо, щоб наші студенти виховувалися в любові, мирі, злагоді. І тому в мистецтві виховання ми все більше звертаємося до людського серця.

Список використаних джерел:

1. Вишневський О. І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. Посібник для студентів вищих начальних закладів. – Дрогобич: Коло, 2003. – 528 с.
2. Волкова Н. П. Педагогіка. Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр «Академія», 2001. – 576 с.
3. Фіцула М. М. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – 3-тє вид., перероб і доп. – Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2007. – 232 с.

Пономарьова О.Ю.

здобувач,

Київський університет імені Бориса Грінченка

ТОЛЕРАНТНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ У ФІЛОСОФСЬКОМУ ОСЯГНЕННІ

Суттєві соціально-економічні та політичні перетворення в українському суспільстві спричинили нові вимоги до системи освіти й виховання учнів. Вектор освіти повинен бути спрямований на створення сприятливих умов для забезпечення свободи й захищеності особистості в соціумі, на оволодіння цінностями демократичного суспільства, серед яких важливе місце належить толерантності.

Різноманітні аспекти проблеми толерантності розглядали філософи (М. Бердяєв, У. Джеймс, О. Довгополова, І. Кант, Ж.-Ж. Руссо, В. Соловйов, К. Ясперс та інші).

Аналіз поглядів вчених на досліджувану проблему виявив різнобічний характер трактування поняття толерантність – від морального принципу взаємної поваги до загального людського

обов'язку, який поєднує в собі дві протилежні схильності: бажання спілкуватися з до себе подібними та прагнення до самоізоляції.

Варто зазначити, що поняття «толерантність» у філософській думці досліджувалося ще за часів античності. Мислителі того часу заявляли про необхідність терпимого ставлення до оточення та визначали терпимість як можливість рівноцінного існування речей та людей. Підкреслювали значимість толерантності для відкритого й дружелюбного ставлення до «інакшого» способу життя задля розвитку науки, мистецтва, добросусідства та терпимості громадян [2]. Філософські основи релігійної толерантності залишаються актуальними й універсальними до нашого часу. Вони визначають єдність, свободу та любов головними основами існування суспільства та підносять толерантність на рівень найвищих моральних чеснот, властивих людині.

Слід зазначити, що моральний принцип взаємної поваги та взаємної свободи було задекларовано ще в ранньохристиянському вченні, за якого толерантність проявляється через відмову від насилля як неприпустимого засобу залучення людини до віри та пропагується щирість переконань під час вибору віри. Саме в цей час вводиться в обіг термін «свобода совісті» [6].

Терпимість в середньовічному суспільстві розглядалася скоріше як акт смирення, відмова від волі, а не рішення самого індивіда. Разом з тим, як справедливо зауважив Н. Бердяєв: «Християнство звільнило людину від влади космічної нескінченності, в яку вона була занурена в стародавньому світі, від влади духів і демонів природи. Воно поставило її на ноги, зміцнило, поставило в залежність від Бога, а не від природи» [1].

Досліджуючи релігійні та екзистенційні виміри цього явища, філософи середньовіччя розглядали толерантність як категорію внутрішньо іманентну людям. В екзистенціальному вимірі толерантність, як цінність та ключову детермінанту особистісної свободи, трактували не тільки як чинник існування свободи, але і як засадничу передумову для існування індивідуальності. Толерантність проголошувалася запорукою свободи індивіда від державного втручання в його приватне життя та впливу більшості суспільства на нього – саме в цьому є цінність толерантності [4].

XIX століття ознаменувалося розвитком ліберальної філософії. Толерантність виступала в ній як умова внутрішньої й зовнішньої свободи, можливості вільного вибору. Обов'язковою умовою розвитку та прогресу ставало розмаїття точок зору та напрямків досвіду.

Філософи визначають толерантність як духовний початок індивіда, що втілюється у совісті. На думку вчених, духовність зливається з моральністю, створюється система «морального космосу», в якому ідея Добра пронизує всі сфери діяльності індивіда та суспільства – така «етика всеєдності» й відповідно толерантності [5].

У XX столітті відбулося поступове переосмислення проблем щодо культурного діалогу індивідів та лунала критика концепцій євроцентризму. За такого підходу толерантність поступово ставала однією з домінуючих характеристик, завдяки якій уможлиблювалося співіснування та міжкультурна взаємодія. Саме цей час стає початком зародження філософського конструктивізму, який фактично обґрунтовував цінності міжкультурних діалогів збереження самобутності та розмаїття. Філософи-конструктивісти доводили, що толерантність не є виключно споглядальною позицією людини, а досить динамічною установкою та «...виявляється в передбаченні, розумінні й просуванні того, що бажає бути...» [3].

Дослідники сучасності продовжують розробку теорії ненасильства, толерантних взаємин у сучасній філософії, стверджуючи, що ненасильство є альтернативою спричиненню зла, способом вирішення тих суспільних конфліктів, які традиційно намагалися вирішити за допомогою легітимного насилля.

Таким чином, філософське трактування поняття «толерантність» виступає з одного боку, як моральний принцип, що регулює діяльність людини та формує особливий тип світогляду, а з іншого – практичний інструмент, який дозволяє ефективно вирішувати протиріччя й конфлікти на основі взаємоповаги, довіри, терпіння, доброзичливих стосунків між індивідами.

Список використаних джерел:

1. Бердяев Н.А. Я и мир объектов. Текст. / Н. А. Бердяев. Философия свободного духа. – М.: Республика, 1994. – С. 230-312.
2. Буйчик А.Г. История социума и демократии / А.Г. Буйчик, Э.Ч. Зайнагабдинова, Е.В. Сорокина. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://uchebnik-besplatno.com/uchebnik-teoriya-politiki/politicheskie-idei-tseli.html>. – Заголовок з екрану.
3. Леви-Стросс К. Раса и история // Леви-Стросс К. Путь масок. – М., 2000. – С. 353–356.
4. Мультиверсум. Філософський альманах. – К.: Центр духовної культури. – 2005.
5. Соловьев В.С. Сочинения в 2-х томах. – 2-е издание / Под ред. и с предисловием А.Ф. Лосева и А.В. Гулыги. – М.: Наука, 1990.
6. Тертуллиан К.С.Ф. Апология // Творения Тертуллиана. – СПб., 1849. – С. 62.